

Jaar 1602

Inhoud

11 maart 1602 – Verkoop van Hommelhof op de Couter en de Wullebeke
16 maart 1602 – Jan Baes jeghens Claeys De Vey in verband met haver
22 maart 1602 – Kosten voor 't leger van Oostende
1 april 1602 – Jan Folcque koopt grond
20 april 1602 – Bestuur – Bieraccijnzen
3 mei 1602 – De boeteprocessie
9 mei 1602 – Naar een plaatse rebelle
13 mei 1602 – Conflict tussen de molenaars en de Zwynlandmolen
5 juli 1602 – Beleg van Oostende
14 september 1602 – Het gevolg van een niet betaalde yssuwe
18 september 1602 – **Bomen voor de reparatie van de St. Bertenskerk**
10 juli 1602 – Het hooi van een meers – Register vonnissen
12 juli 1602 – De Penitenten
September 1602 - Vanhoucke is van de 'conste'
20 oktober 1602 – Een onbetaalde rekening
14 november 1602 – Het jonckwyf afgeslagen
15 november 1602 – Hoppe
2 december 1602 – Jaargetijde voor Pieter Denys
Het Gasthuis in het begin van de 17de eeuw

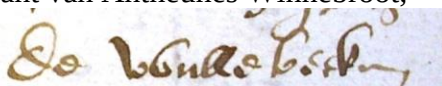
De Oostindische compagnie en Plancius – Roger Blondeau

Jaar 1602

11 maart 1602 – Verkoop van Hommelhof op de Couter en de Wullebeke – Halmen

Francois Hancx heeft ghecocht
jeghens **Jaecques Wydoot ende Maycken** zijne huysvrouwe
twee lynnen en xvj roeden hommelhoff
ligghende op den Couter;
emers de pleck alzo die gheleghen es, de vier houcken ende den middelwaert, met allen de
drooghe ende groene catheilen hem Wydoot competerende,
ghemeen metten cooper,
streckende metter westeynde tlant van Antheunes Winnebroot,

de noorzyde de **Wullebeeke**,

van zuuden den voetwech,

van oosten de coope ,

belast met iij pond parisis tjaers lostrente ten proffytte van **Guillaume van Beveren**

ende in tsheeren renten als van ouden tijden

ende voorts zynde verhoeddt van zynne ghelt

ende dat omme den somme van vijff en veertich ponden grooten vlamsch

tvoorschreven te betaelen met ghereden ghelt

voorts v schele te godts penninck,

vj pond parisis voor tvercoopers huysvrouwe, een hoofcleet

ende iij pond parisis te lijfcoope al svercoopers laste

Ghehalmpt met erfve opden xjste maerty 1602

16 maart 1602 - Jan Baes jeghens Claey's De Vey in verband met haver - nummer 70 – SAP 117 - Processen

Ick, **Marcx de Vey**, kenne ende belijde by desen hoe dat ick duechdelick schuldich ben Gillis Baes filius Christiaens

de somme van zestien ponden thien schellynghen grooten vlaemsch

spruutende de zelve schult over den coop ende leverynghe van drie mudden haefvere te vyff ponden thien schelle parisis elck **raziere**¹

die ick kenne ontfaen te hebben tot mynen contentemente, welcke somme van xvj ponden x schellynghen grooten vlaemsch –

Ick Marcx voorseyt

belove wel ende getrouwelick te betaelen ande voornoemde Gillis Baes ofte anden bryngher van dese cedulle – cause ende actie daer anne hebbende te Sinte Jansmesse metzomers int jaer xvc^o ende achtentzeventich

voor welcke somme ende betaelinghe voorseyt hem borghe kent ende constitueert

Jacob Denys filius Claes - dies heeft den voornoemde Marcx verscoten te lijfcoope zes ponden parisis

houdende zynen dach van betaelinghe voorseyt emmers veerthien daeghen daer naer onbegrepen -

zoo zal hem tzelve verschodt valideren in zijne betaelinghe ofte by ghebreck van dien blyft het zelve voorschot tsynen Marcx laste

¹ Raziere = In de streek van Rijssel was een raziere koren – 70 liter

In orconden der waerheyt zoo hebbe ick Marcx deVey dese cedulle ondergheteekent met mynen onlochelick hanttecken
 Actum desen xvij in maerte xvc lxxvij
 in de presentie van Jan Ynghelandt ende mij Ghelein de Conynck als schryfver van desen overgheleyt den xvj marty 1602

22 maart 1602 – Kosten voor 't leger van Oostende – Bestuur -

Vergadering van burgmeesters, schepenen, raeden, notabel ende hofmannen deser stede ende jurisdictie op de briefven an't college vande wet den xvste leste maendt –
 kosten van 't onderhoudt van peerden, waegenen, wercklieden, schepen, hooy ende andere noodzaekelykheden, ter exploicte ende leghere voor Oostende – te betaelen den aenstaende repartitie ende verdeel te doene als naer de omleggende steden ende plaesten
 Actum ten camere den 22 maart 1602

1 april 1602 Jan Focque koopt grond – Halmen SAP

Jan folcque heeft ghecocht Jeghens Boudewyn Beuten de jonghe ende Coilyncken zyn huusvrauwe
 twee ghemeten ofte daer ontrent gheslant, liggheende inden **Pezelhouck** ghemeene ende
 onverdeelt met Jacques Parquet cause uxrois ende de kynderen Nicaesen de Bucker ende
 Willem de Rycke in een party van vier ghemeeten ofte dar ontrent – zuuwer goetd voor zuuwer

Jan Folcque heift ghecocht
 jeghens **Boudewyn Beuten de jonghe ende Coilyncken** zyn huusvrauwe
 twee ghemeten ofte daer ontrent gheslant, liggheende inden **Pezelhouck** ghemeene ende
 onverdeelt met Jacques Parquet cause uxrois ende de kynderen Nicaesen de Bucker ende
 Willem de Rycke in een party van vier ghemeeten ofte dar ontrent – zuuwer goetd voor zuuwer

ghelt, streckende van oosten de schipvaert, van noroden groote hoverdracht, van westen de Leughenbeek, van zuuden Franchoys Folcque ende ander
Omme de somme van viij pond groote elck ghemet, tende maete tende ghelde, te betaelen binnen zes maenden naer daete deser, vorts xx schele parisis voor eenen godtpennynck – zes pont ende te lyfcoope – ovende den cooper mette helfschede -
Payment van ghelycken mette helftschede vande xlde pennynck ende vorts al ten laste vanden blyver
Ghehalmpt over erfve opden ersten aprilis 1602

50 d – 20 april 1602 – Bestuur – Bieraccijnzen
--

Den pacht van d'ordinaire assyze der stede van Poperinghe op de bieren -
incommende den eersten meye ende verschynende den eerste augusti -
beede commen op ganck 1602 - zuver boven den xlste pennynck vanden hooghsten instel-
es gebleen op Jan Vandegoesteene voor de somme van xc xxxvj pond viij schele vij deniers parisis
borge ende pincirpal Jan Melis

Den paght van d'assyze extraordinaiere der zelve stee, op de bieren den termyn als boven,
zuver als vooren - es gebleven op den vooroemde
Jan vande Goesteene voor de somem van iijx xliij schele iij deniers parisis
borghe ende principael de zelve jan melis

te betalen het eerste derde vande paght den eersten van wedemaent -
het tweede derde den eersten van hooymaendt
ende het laetste derde den eersen van Ougstmaend, ten voorseide jaere 1602
emmers binnen den viij daeghe naer tvallen van elck payment,
ter heerlicker executie ofte by faulte vande betaelynghe ten voorseide termyne
zal den pachter van elcke partie van assise verbueren telckent de somme van
zes ponden over ter proffitte vande kercke van ste bertens der voorseide stede
actum te camere den xxx ste aprilis ten voorseide jaere 1602 present tcollege vande wet
J. Mazeman
te ontfanghen by Guillaume Floor thresorier

3 mei 1602 – De boeteprocessie - Pauwel Heindericx
--

Hunne hoocheden **Albertus ende Isabelle**, de welcke dickwijls gedeurende het beleg van Oostende tot Nieuwpoort verbleven, quamen op de 3de meye 1602 – met een groot gevolgh van princen ende hovelingen te Veurne, omme de processie die men aldaer jarelicx op die dag ter eren des H. Cruyse doet, by te wonen. Naer H.H. in de kercke van Ste. Walburge nunlieder devotie gehouden hadden, hebben sy het H. Cruys den ganse ommegang gevolcht. Dezelve dagh zijn sy noch naer Nieupoort wedergeceert.

9 mei 1602 – Naar een plaatse rebelle – Processen – SAP 117 – nummer 88

ix ste mey 1602 - pandinghe
Andwoorde omme **Sebastiaen Noiret**
overghegheven by **Sebastiaen Noiret** - ghepande verweerdere over eendere zyde,

den ongefundeerden heesch van thien ponden thien schellynghe grooten vlaemsch voor mynen heeren burghemeesters ende schepenen van Poperynghe tot zynen injurie² ende laste, abusselick³ ende temerairelick⁴ gheadmitteert by **Hendric van Belle** met zyne zusters, heeschers ter anderen ende te dien delatoirelick andwoordende zonder prejudicie van sverweerders goet recht ten principalen - voor eenighe litiscontestatie⁵ ofte voordere proceduren inde subjecte zaecke, zecht hebbende by order ghemerct ende ghevonden regard dat Hendric van Belle es vreemde, afzittende ende forain⁶ van deser ceure ende districte zo niet min zijn **Marie ende Anna** zijne zusters, hier heeschers tzaemen gheaccumuleert. ten dien, dat men verstaet by forme publicq ende voor de waerheyt dat de voornoemde Anna, onlanx gheleden vuten West-Quartiere vertrocken es, ende gherefugeert⁷ **in plaetsen rebelle** ende vianden van huerlieden hoocheden, ter correctie zo de voornoemde Marie niewers en es houdende fixe⁸ domicilie - daer de zelve zoude zyn insticiable als noynt hebbende vercreghen huerleider behoirelick reconciliatie⁹ zo in tcas occuerent es preallable ten dien dat de voorschreven personen niet agieren noch postuleren en moghen zonder behoirelick wettelicke authorizatie ofte anderssins - quum non habeant legitimam personam standi in judicio - etc. desen verweerder verzouct by expresse cautie fideussoire ende opzittende personnel zekere souffissant¹⁰ voor het ghewysde van desen, metghaders dat de heeschers respectivelick zullen hemlieden alhier voor ulieden heeren advoueren ende stellen te rechte metghaders zullen hemlieden verkennen justiciable ter vierchaere naer style ende conforme de costume corale daarvan onderhouden ende gheuseert. ende by faulte ofte dilaye¹¹ so fueterfugie van tghonne voorseyt ende het point van dien zonderlynghe dat den verweerder zal zijn gheordonneert oorlof ende absolutie van desen subjecte instantie met adjudicatie vande costen ten laste van de zelve heeschers

13 mei 1602 – Conflict tussen de molenaars en de Zwynlandmolen - SAP 295 – Register van de oppositiën

² Injurie = belediging

³ Abusselick = verkeerdelijk

⁴ Temerairlick – vermetel

⁵ Litiscontestatie= het in staat brengen van een burgerlijk proces]

⁶ Forain = Middelnederlandsch Woordenboek: forein - Oudste attestatie: Evergem, Oost-Vlaanderen, 1298 - Etymologie: < Ofra. forain 'vreemd, niet uit de plaats zelf', vand.: 'onafhankelijk'? bij Lat. bw. foras 'buiten'.

⁷ Refugieren = vluchten

⁸ Fixe = vaste domicilie

⁹ Reconciliatie = Verzoening tusschen personen, partijen die met elkaar in conflict waren; herstel van goede betrekkingen.

¹⁰ Souffissant = voldoende

¹¹ Dilaye = uitstel

13 mei 1602

Utte dien dat reede, bewyst ende recht begert
datmen alle waerachtige zaken sal sertyfieren ende attesteren,

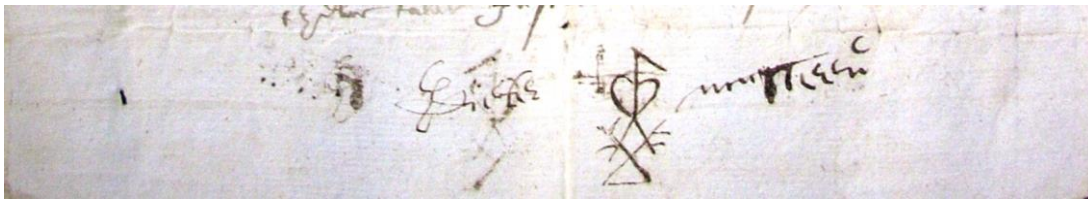
zonderlinghe dies verzocht zynde –
zo ist dat ic onderschreven – verzocht weesende van Pieter van Westboruck,
sertyfiere goede memorie te hebben
hoe dat mijn heere den abt ende prelaet vanden convente van Ste. Bertins binnen Ste. Omaers,
heere van Poperynghe,
heeft ghehadt binnen de cuere van Poperynghe,
twee muellens hem toebehoorende
daer af deen ghenaeamt was **de Coutre muellen** daer de watere muellen mede in pachte ginck –
ende de ander was ghenaeamt **de Zwylant muellen**,
de welcke twee voornoemde muellens voir de troubelen tyt ende inlandsche oorloge langhen
tyt daer te vooren altyts verpacht waeren

up de conditie dat beede de voornoemde muellens de vryheit hadden van de graenen metter
 peerde te moghen haelen met peerden ende waegghens ende weeder omme thues voeren –
 ende gheene vande andere muellens en vermoghen tselve niet te doen –
 maer als tselve waeren doende –
 te weten de graenen te haelen ofte thues te voeren –
 zo waeren de zacken van den heere ofte dienaers ghenomen ende de muellenaers in de boete
 besleeghen,
 het welcke een grootd voordeel gheweest es voir de muelen die de voornoemde heere
 toebehoorde ende schaede voor alle de andere muellens
 ende in teecken dat dit dueghdelick ende waer es –
 zo hebbe ic onderschreven dit gheonderteekent –
 presenteerende tselve breeder te verifiëren dies noot zynde.
 My toirconde desen xiiijde meye 1602
 Jan Mortier – 1602

Anghezyne dat men van rechtsweghe schuldich es alle waerachtighe zaecken te attesteren
 ende ghetuyghen zonderlynghe dies verzocht zynde –
 alsnu van wegghen **Pieter van Westbrouck** –
 zo eyst dat wy, **Jan Mortier ende Pieter Masseau**, attessteren ende ghetuughen midts desen
 – in tyttle van pachte ghebruuct thebbene **de Zwynlandtmuellene**
 toebehoorende mijn heere den abt prelaet ende convent van Sint-Bertins binder stede van Ste.
 –Omaers –
 al langhe voor de troubele ende dat de zevle muelage alzucke vryheyt als van ouden tyden
 was hebbende –
 datter ghelycke muellens ofte muelenaers en vermochten met enighe waegghens, peerden ofte
 ezels te ryden, nocte haelen ofte doen haelen vuter stede –
 zacken met graen – niet meer met haerliedder wagghen, peerden ofte ezels, -
 dan by midts alles op de boete ende verbuerte vande zelve zacken –
 de cause van ons attestanten scientie es zonderlynghe de ghoone van Jan Mortier –

dat de zelve muellage duer de voorseide vryheyt ghenouch proffycable ende zonderlynghe zeer travaillieux was ende dat de voroseide Pieter Masseau met een **Clement Vlemynck**, zyn oom, tambacht gheheel heeft ende ghehouden
andere ghezyen hebbende dat een Kaerle deRoode, muelenaere vande Watuwestraete muellen enighe zackhen gheleyt hebben opden waeghen van een landsman daarmede vuter stede naer de zelve Watouestraet muellen rydende -
by de dienaers van Poperynghe anghesprooken ene ghecallangiert was daeraf zeer groote cost hebbende
In oirconde dat tghone voorschreven waerachtich es -
zonderlinghe elck naer zyn wetenschap deser attestatie verkent ende gheteckent hebben ende ... tallen justitie te ratificieren.

4 september 1604

Op different geresen voor burghmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe, tusschen **Ulricq Nicolas** als ampman der zelve stede ter eendere zyde
Ende **Pieter Back als meulenaer vande Leene**, metgaeders **Anthuenes Quaghebuer**, opzittende landsman der voorseide stede, ten andere
Ter cause van eenen zack tarwe, by den zelve Anthuenes totter voorseide muelene op zyn peerd gebracht ende naer het maelen, by den zelve Anthuenes ter zelve peerde naer huus gevoert – welcken zack de voorseide ampman badde gedaen sequestreren ter greffie der voorseide stede –
ende verzocht de boete daertoe staende –
Ghezien oick de letteren van attestatie by den voorseide ampman tzynder intentie overgheleyt – ende op al ghelet –
hebben gheconsenteert ende consenteren by desen
den voornoemde Quaghebuer de ligerynghe, by provisie van zynen zack meil –
vuter greffie – op toestaende cautie – ende den voornoemde ampman tebetooghen ten principale by cuere, statuten, privilegie vande heere ofte andere bewysen, zyne pretensie –
ende daernaer recht – statuerende de costen tot den diffinitive
actum den iiijde steptember xvc viere
ter ordonnancie van mijn voornoemde heeren J. Mazeman

12 juli 1602 – De Penitenten - SAP 395 - Renten

Compareerde voor **Anthonis Winnebrood** burghmeester ende **Guillaume de Vos**, voorschepene deser stede -
in persoonen **Ponthus vander Quellene ende Mayeken** zyne huusvrouw -
gheadsisteert met **Cathelyne de weduwe van Daneel Verhaeghe** - moeder vande voornoemde Phonthus -
hebben al wettelick ghecedeert ende ghetransporteert - zoo zy cedeert ende transporteert by desen -
in de handen van **zuster Jacquemyne Boullain** - als moedere vande convente ende religieusen vande derde ordene van Sint Franchois deser stede -
ter zyden van de prochie van Sint Jans -

medecomparerende ende den transport ten behouwe ende profficte vanden zelven convente -
 nu ende ten eeuwelyckheyt accepterende -
 een huus ende erfve met alle zyne toebehooriten - gheene vutgenomen noghte gezondert -
 ghestaen ende gheleghen binnen de stede van Ypere -
 ter westzyde vande Boesynghestraete daer nu ten tyde woont Lieven Debrauwere - van
 zuuden thuus ende erfve van Jan Tayoen - van noorden Clays vande Graefscepe -
 streckende achterwaerts totten keersseboome ande erfve vande weeze van
 Francois de Quicke - zuuver goed ende onbelast -
 belovende de voornoemde Ponthus ende zyne huusvrawue by desen -
 tvoornoemde convent volcommelick ende daert behoren zal te verkennen ende al wettelick te
 passeren ende leveren -
 de reële ende proprietaire saysyne ende erfvenesse vande zelven ghoede -
 Ten behouwe ende propreteyt vande voorseide convent - zal eerstmael beginnen te
 proffyceren van kersmesse voorts - ten jegenwoordighen jaere xvc ende twee - wesende te
 huere ten ghebruycke vande voornoemde Lieven de Brauwere als paghter den tyd ende
 termin van drie jaeren - incommende te Sint Jansmesse midzomer ten toecommente jaere
 1603 - ten pryze van xxxij ponden parisis tsjaers - mids welcke donatie transporte ende
 erfvenesse de voornoemde moedere ende hare religieusen hebben ontfanghen in
 haerlieder societeyt, religie ende convente Cathelyne de doghtere vande voornoemde Ponthus
 ende zyne huusvrawue - die haere professie doen zal in de maendt van septembre
 eerstcommende metter hulpe ende gratie ontfanen van God almachtigh
 ende ten aisement vanden pastor visitateur vande voorseide concente
 Actum de xij july ter voorseide jaere 1602

5 juli 1602 – Beleg van Oostende - Pauwel Heindericx
--

Op de 5de juli 1601 veroverd Frederico Spinola Oostende maar de strijd duurt voort. Op de 7de januari 1602 moeten de Spanjaarden Oostende weer opgeven – ze lieten er 800 doden achter - en Oostende wordt weer door de Hollanders bezet. De Spanjaarden onder leiding van Spinola slaan hun kampen voor de stad op

Pauwel Heindericx schrijft daarover:

Ten jare 1602, wiert het beleg van Oostende noch stercker voortsgezet, alhoewel dat het selve wonderlick veel coste. De leden der provintie van Vlaenderen, hopende welhaest vande Oostendenaers verlost te wesen, betaelden in die oncosten, soo veel als 't mogelick was. Om geldt daer toe te vinden, wiert in Veurnambacht lasten op de schouwen ende ploegen gestelt, te weten: vier onden paresys op elcke schouwe ofte vierstede ende twee ponden parisys op iederen ploegh ofte zoole.

D'eene helft van die belasting moeste voldoen worden door de pachters ende d'andere helft door de erfachtige eygenaers. ... bovendien wierden de rechten op de bieren ende wijnen ten tappe gesleten, verdobbelt.

... Denckende dat men de Oostendenaers niet meer te vresen hadt – midts men reeckende dat de overgave van hunlieder stadt binnen seer corten tijdt soude geschieden, dede het magistraet van Veurne, alle de forten die langs de Veurnambachtschen dijck stonden – omdat men aldaer geen wachte meer hield – afbreecken ende alle de bouwstoffen dier van quamen vercoopen. De wachte langs het strand der zee, wiert dezen ende den naervolghende jare, noch stiptelick onderhouden. De ruyters die daer mede belast waren, stonden by voortdeur onder jonker Philips van Sproncholf.

Sulcx was nootsaeckelick;, dewijl er dikxmaels schepen der vyandelicke vloeten dichte by vande Veurnambachtsche custen rondswierven ende dat aldaer somwijlen troepen met cleene

scheepkens aen lant quamen, die gone alsdan gewoonlick eenige van de huysen die tusschen de duynen gebauwt waren, in brande staecken.

De schepen van Spinola door de Hollandse Geuzen overzeild!
Plaat van Jan Luyken

18ste juli 1602 – 50 d – Bestuur

Tenselven daege zyn ghedenommeert by tcollege vande Wet **Jaques Baerd ende Eloy Moreel**, schepen, **Franchois Diedeman ende Gillis Deroode**, raeden, **Jan Foket ende Jan van Reninghe**, Notable – omme te communicueren ende revolveren met de hooftmannen van de houcken op de middelen ter betaling vande ommestellingen op de resolutie vande 22ste marty laetstleden – zonder prejuditie als boven.

14 september 1602 – Het gevolg van een niet betaalde yssuwe – SAP 244 – los blad

De eerweerde ende voorsienighe heeren
 Myne heeren, burchmeesteren ende schepenen vande stede van Poperinghe
 Supplyerende ootmoedelick **Jan Beyens**, vertoocht reverentelick an ulieden myne
 voorschreven heeren hoe dat hy supplyant hem betrocken vynt by brieffe inden raedt van
 Vlaenderen by eenen **Mahieu van Oost ende Dieryck Coolen**,

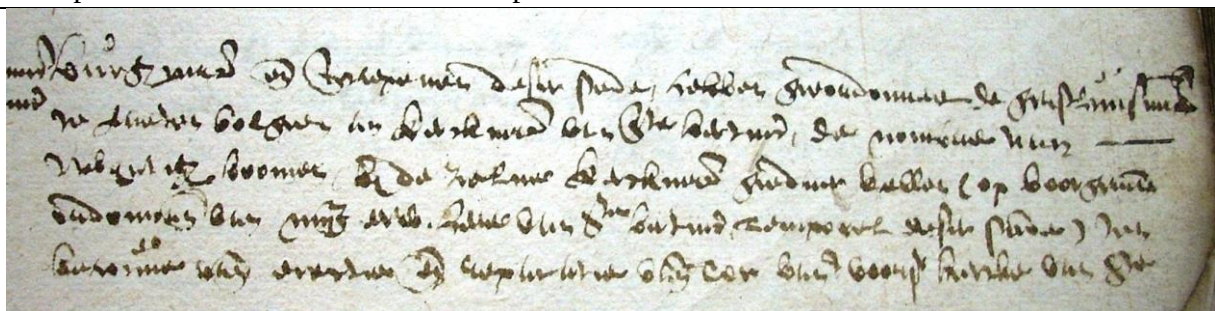
ter cause van zekeren coop van lande, groot twee ghemeten een lynne thien roeden gheleghen inden **Lyssenthouck**, vercocht inne tjaer xvc lxxxv by **Franchoys de Schottere** inden qualiteyt als tresorier dezer stede, omme te bekomen trecht van yssuwe der voorschreven stad competerende

Ende alzo myne voornoemde heeren deerste kennesse toe stant van vutlander keurbroeders So ist dat de voornoemde supplyant ootmoedelick biddende, verzouckt dat mynen voornoemde heeren zoude believen te belasten hemlieden procureur inden voornoemde raedt vuyt hemlieden naeme inden voornoemde raedt vuyt hemlieden naeme te heeschen tenvoy ende eerste kennesse vande voorseyde zake ende myne heeren zullen weldoen

Belovende myne heerren vande stede te indiqueeren ende garranderen van costen

Toorconde J. Beyen

18 september 1602 – Bomen voor de reparatie van de St. Bertenskerk – SAP 244

Swonsdaeghe den xviiiij september 1602

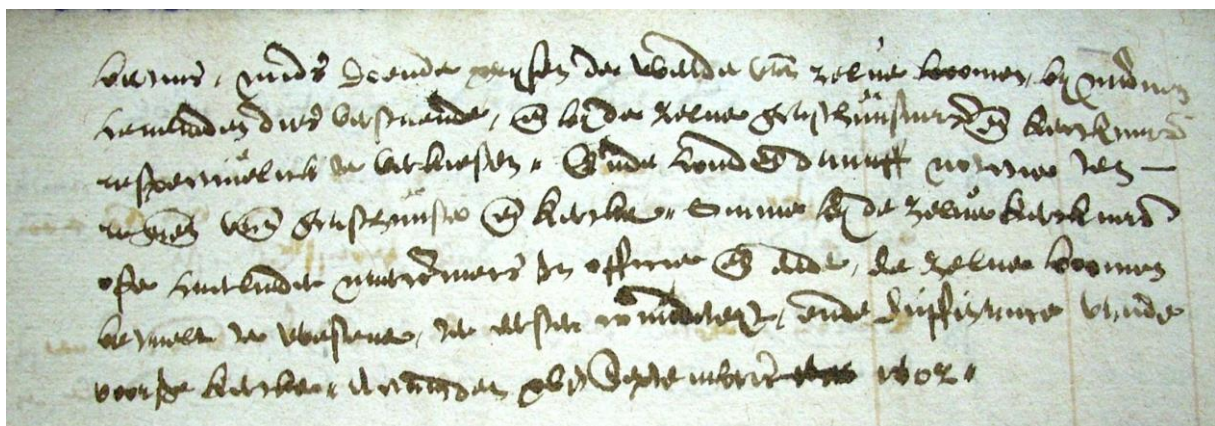
Burghmeesters en schepenen hebben ghecondemneert **de gasthuusmeesters** te leveren volghende an de **kerckmeesters van Ste. Bertens**

de nombre van **twyntich boomen** by de zelve kerckmeesters ghedaen vallen

(op voorgaende ordonnancie van myn eerweerde heere van Ste. Bertins temporeel heere deser stede) ter **vande erectie ende reparatie vande voorseyde kercke van Ste. Bertins**, mids doende peysen de weerde van de zelve boomen by mannen heurlieden dies verstaende ende by de zelve gasthuusmeesters ende kerckmeesters respectivelick te verkiesen ende houdende danaff notitie ter registre van de gasthuuse ende kercke

omme by de zelve kerckmeesters ofte huerlieder naercommers in officie ende eede, de zelve boomen betaelt te weesene, ter eersten commoditeyt ende supficatie vande voorseyde kercke

Actum den xv september 1602

Ick onderschreven ampmann dezer stede van Poperinghe hebbe den ixste july 1602 wettelick verbot ghedaen ten verzoucke van **Jan Merlynck aen Jacob Olivier** voorder te mauwen ofte weeren **het hooi van zeeckere merselken** van twee lynden landts ghelegghen in den Pezelhouck dat hy zoude hebben by laegheynghe vande voornoemde Merlynck omme zeeckere andere partye landts competerende in proprieteyt der weduwe **Pieter Versctichele** tenzy dat den voornoemde Olivier den voorschreven Merlynck alvooren zeeckere ende borghe ghedaen heeft tzyne contentemente van zulcx als de voornoemde weduwe Pieter van Sticchele ten observeren tgebruuc van tvoorschreven landt zoude connen heeschen ende de costen die ten dien verschenen – hy zoude moghen ghedregghen Toorconde myn hanteecken heir onder dezen
Xde july 1602

Pieter de Meestere, landsman, wonende inden Pezelhouck constitueert zich borge over **Jacob Olivier** voor 't maeyen ende weeren het maygaers ende hooi inden voorseide houd waeromme dat **Jan Merlynck** den zelven **Jacob Olivier** verbodt gedaen heeft by den ampmann naer 't bewys van zynder attestatie vande xde deser maendt ten desen annex – de voornoemde Jacob Olivier doende de voorseide borgerschap omme te moghen weren ende hoven tvoorseide hooi van nu beghonnen mayers ende van te beschermen de bederfvenesse

van dien ende dezelve zonder prejudicie van zyne oppositie by hem ghedaen jehens
 tvoorseide verbodt ende van zijn grond ter contrarie.
 Ghedaen te kennen end presentie vanden voorseide ampman den vjde van hooymaendt wvic
 twee
 My toorconde aldaer present
 J. Maseman.

Handwritten text in Dutch, likely a legal or official record, dated September 1602. The text is written in a cursive script on aged paper. It mentions 'Vanhoucke' and 'Moreel' and discusses a dispute or legal proceeding. The document ends with a signature 'Maseman' and a date 'September 1602'.

September 1602 - **Vanhoucke is van de 'conste'** (Info - Oscar Fiers – map F30)

In de maand september 1602 waren **Jan Vanhoucke** en **Eloy Moreel** met nog andere personen aan het drinken in de herberg 'Het Haentgen'.
 Ze kregen ruzie en Moreel zei tegen Vanhoucke: 'Men weet dat gij vande conste zyt ghelyck Francis Lebbe ende dat gy continueert in de conste. Ghy zyt een vermaledijden wyhoot, ghy zyt een tooveraar.'
 Zo iets kon Vanhoucke zich niet laten zeggen en hij de zaak voor het gerecht.
 Nee, dergelijke 'grousaeme injurien, als zaecten wesende van quaede consequentie, waren niet lydelyck noch passeerelyck, zonder den doender te corrigeren ten exempel van andere' en Moreel werd, gecondemneert te compareeren in ghebannen vierschaere in zijn lynwaet, baervoets, met een onghebrande tortse van 4 pont was in zijne handen, ende aldaer knielende over beede zyne knien, God Almachtig alsook het magistraat om verghevenisse te bidden,

seggende hooghe ende overluid dat het hem leed es alsulcke enorme injurien gheprofereert te hebben.

Ende voorts te compareeren 't zondaegs daernaer te Hoogmisse, commende met de voorseide toortse in zijne handen, in teecken van penitentie knielende den gheheelen dienst over zijne bloot knien voor het Heiligh sacrament,

laetende de voorseide toortse ten prouffyte van den altaer van Onze Lieve Vrouwe.

Ende voorts te betaelen an de kercke van Sint Bertinus 100 ghuldenen ende aen de aermen van de zelfde kercke 10 ponden grooten vlaemsch, metsgaeders voor de boete an den heere 60 ponden parisis.

Eindelijk oock in de mysen ende costen van justicie.

3 oktober 1602 – De galeien van Spinola

Vernietiging van een vloot van acht Spaanse galeien onder bevel van Federico Spinola, door een Staatse eskader onder leiding van vice-admiraal Jacob van Duivenvoorde, heer van Obdam in het Kanaal werden, 3 oktober 1602.

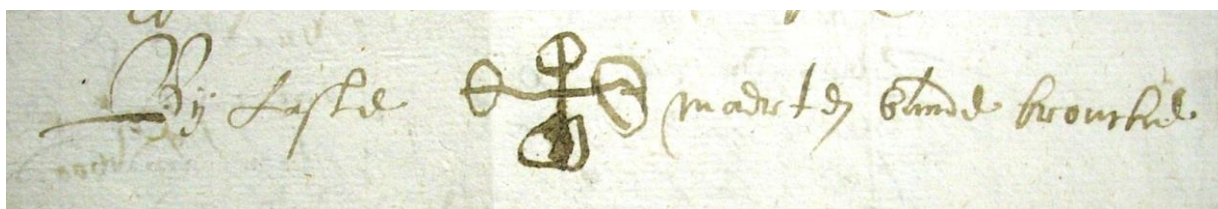
20 oktober 1602 – Een onbetaalde rekening – SAP 117 – Processen – nummer 77

Informatie preparatoire

Ghehoirt by meester **Mathys Lottin, bailliu** vande stede van Poperinghe ten verzoucke van **Matheus Trystram** heescher jeghens

ende in prejudicie van **Louwyck Bervoet**, verweerder omme ghehoirt te zynne op 's heeschers intendyt desen xxiiijde – 23 - octobris xvjc ende twee

Maerten vanden Broucke - oudt L – 50 - jaren ofte daer ontrent - werckman van zynen style
- alsnu wonende bynnen den voorseide stede -
gheedt ende ghevraecht, op den intendyt ende iterragotoire
overgheleyt byden voornoemde **Matheus Trystram**,
goedt onthoudt ende memorie hebbende
dat sondaeghe den twintighsten deser maendt van octobris voorseyt,
alzo hy deposant sprack ende diviseerde met Louwyck Bervoet op **tZwynlandt** neffens de
voorschreven stede ontrent de zonnen onderghanck
aldaer ghecommen es de voornoemde Trystram ghaende naer de voorschreven stede,
den welcken den zelven Bervoet ziende vraechde hem Trystram
wanneer zult ghy mij dat restgen betaelen?
waer op dat den zelven Trystram andtwoorde ‘Ick en hebt niet –
segghende daer op den zelven Bervoet - Neempt eenen dach en houdt dien -
expliguerende daer op den zelven Trystram: Wat zoude ick eenen dach stellen, ick
en hebbet niet.
twelcke hoorende den zelven Bervoet seyde - Sa ghy en hebbet niet, ick zalt u wel
doen gheven -
treckende alzo **zynen snydere** vut zyn schee ende daermede ghaende naer den zelven
Trystram, heeft naer den zelven Trystram ghesteken met zyne slyncker handt ende vust
opden zelfs Trtystram borst –
houdende zynen blooten snydere in zynnen rechter handt
zegghende jeghens den zelven Trystram - wendt u - disposerende bet vorts dat den zelven
Bervoet daer naer
naer den zelven Trystram ghesteken ende hem ghegheven heeft diversche steken ende slaghen
soo op zyn hooft, in zyn aensicht ende elders –
ende dat met de zicht van de snydere die hy in rechterhandt houdende was
twelcke hy ziende den deposant beducht ende van voordere grief heeft den voornoemde
Bervoet ende Trystram ghescheeden van anderen
Treckende alzo den zelven Trystram naer huus opden welcken den voorschreven Bervoet
riep met luuder stemme -
ick neme god tmijnder ghetuughe - ghy zult my betaelen bynnen zes daeghen ofte daer niet
ick zal u mynnen snydere duer u vleesch steken
hiermede sluitende zynne depositie onder zyn hanttecken
by laste - Maerten vande Broucke

24 oktober 1602 – 50d – Bestuur

Over de boeten ter lopende bloede – betaling chirurijn en verdeling van de boete in drie delen
– 24ste oktober 1602 – vergadering wet ende raeden – 2 notabelen, met hooftmannen van de
elf houcken – kosten int onderhouden van peerden, waegens, schip ende... ten exploicte ende

beleghe van Oosthende – de somme van iijc ponden grooten ende denommeren andere
tauxateurs die zullen gehouden werden te doene den eedt

Actum ter camere, den 24ste october 1602

Pieter van Peereboome burghmeester – Niclaes Babelaere, schepene – Franchois Diedeman
ende Eloy Moreel, raeden – Clays van Ameele en Jaspar Huughe, hooftmannen

14 november 1602 – Het jonckwyf afgeslagen – Processen Sap 117- nummer 72

Informatie preparatoire ghehouden bij meester **Matheus Looten, bailliu** vander stede van
Poperynghe ten laste ende prejudicie van **Boudewyn Decuenynk**

Pieter van Ryspoort - oudt xliij – 44 - jaeren ofte daer ontrent, metghaders **Willem Harynck** - oudt xlij – 42 - jaren - beede handwerckers van haerlieden style
Gheedt, ghevraght ende ghe-examyneert opde insolentie¹² byden Boudewyn Decuenynk
ghecommitteert int tregard van **Peronne Brouleyns** zynen **dienstmaerte**
ende de wonden ende quetsueren byden zelven Boudewyn de zelve Peronne gheinfereert -
segghende ende affirmerende by eede
beede met eenen voyse¹³, warachtichg te zyne dat den zelven Boudewyn dyssendachs den
twaelfsten deser maendt van novembris xvjc ende twee
was met zynne huusvrauwe in gheselschap ten huuse ende herberghe vanden **Ghapaerde**
onder 't district van West Zwyland
alwaer hy gheweest hebbende tot den middernacht es naer huus ghekeert met zynne
voornoemde huusvrauwe ten welcken huuse
de deposanten alsdanne sliepen ende vernachten
ter cause dat zy den voornoemde Boudewyn in zyn werck ende landtsnerynghe ghedient
hadden - segghende dat de zelven Boudewyn bynnen zynnen huuuse ghecommen zynde
zoe voorschreven es - vyndende de voorschreven Peronne, **zynen jonckwyf**¹⁴,
zittende byden viere -
heeft de zelve Peronne toegecommen –
ghetrocken by haer schortecleet ende cleederen
treckende alzo den bandt van tzelve schortecleet ontsticken –
twelcke de zelve Peronne niet willende verdraeghen zeyde
'Houdt op, wat ist van dit trecken ' - waer den zelven Boudewyn wat by drancke zynde,
seyde 'Hebt ghy noyt zoo veele ghezien'
waermede rysende de woorden tusschen den voorseide Boudewyn ende de voorseyde Peronne
hoorden zy deposanten van haerlieden bedden - daer zy haerlyeden ruste naemen -
groot gerucht ende beroerte
twelcke zy deposanten hoirende zy van haerlyeden bedde opghestaen
ende ghecommen ter platse ende camere daer de zelv beroerte geschiede
alwaer zy ghesien hebben de voornoemde Peronne zeere bebloet –
loopende het bloet langhes haer kaeken commende vanden quetsuere gheinfereert –
soo de deposant sekerlick presumeren¹⁵ - metghaders dat de questie ende zwaricheyt aldaer
gheresen
gheschiedde tusschen den zelven Boudewyn ende de voornoemde Peronne

¹² Insolentie = onbeschaamdheid

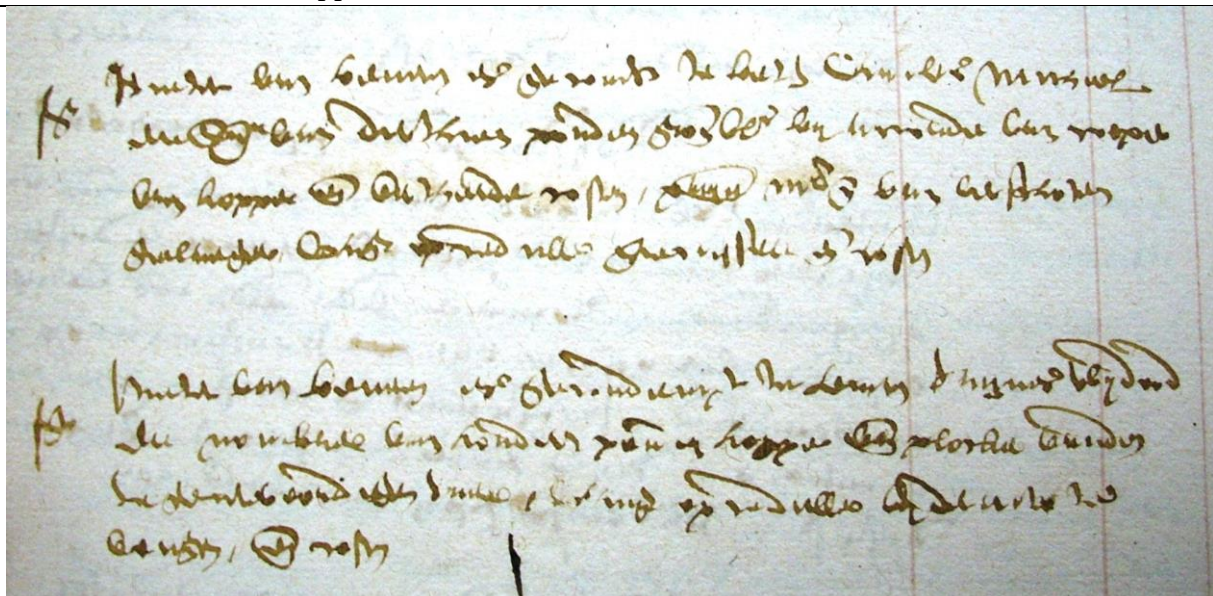
¹³ Met eenen vose- met één stem

¹⁴ Joncwyf = hier in de betekenis als zijn huismeid

¹⁵ Premuseren = veronderstellen

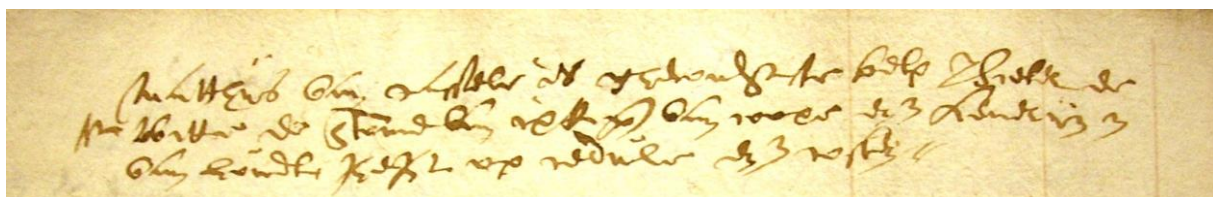
hoewel dat zy deposanten de quetsuere niet en hebben zien gheven vut cause datse zij op haerlieder bedde waeren – als de zelve gheinfligeert was ende welcke alzo gehschiet zynde es de voornoemde Peronne vut den huuse ghegaen hebbende de deposanten daer naer ghesien dat de voornoemde Boudewyn oock ghequetst was in zijn een ooghe de welcke hy zeyde gheschiet te zynne ende ghedaen byde zelve Peronne deposerende bet voorts dat de huusvrauwe vanden zelve Boudewyn oock vercregen heeft een blaauwe ooghe alzo zy int beschuut ghecommen was om alle grief te beletten niet wetende - zy die spreken - waermede of wat instrument dat de voornoemde Boudewyn de voornoemde Peronne ghequest ende ghegrieft heeft als tzelve niet hebbende ghezien niet voordere segghen te weten ende hiermede sluitende haerlieden depositie onder haerlieden hanteecken Aldus ghehoort ende gheexamineert desen xiiij 14 - novembris zestien hondert ende twee my torconde als wetschepen in der voorschreven stede van Poperynghe Roelens

15 november 1602 – Hoppe - SAP 244

Pieter van Beveren es ghecondempneert te betalen **Cornelis Michiel** de somme van derthien ponden grooten vlaensch by accorde van coope van hoppe ende van verteerde costen x ponden midsgaders van verschoten galange – ghegroot op cedulle ghecasseert ende costen

Pieter van Beveren es ghecondempneert te leveren **Dynes Wydood** de nombre van hondert ponden hoppe van de plocke vanden jeghenwoordighen jaere – ghegroot op cedulle te vanghen ende costen

Matthys van Cassele is ghecondempneert te betaelen Ghelein de Witte de somme van ix pond parisis van coope ende leveringhe van hommele – Ghegroot op cedulle ende costen

2 december 1602 – Jaargetijde voor Pieter Denys - Halmen

Gillis de Roede ende Pieter Quaghebeur filius Claes in hemlyeden priveen naeme vervanghende **Margryt de dochter van Crystiaen De Haene**, eenpaerendelyck aeldynghen ten sterfhuuse van **Pieter Denys**, hebben ghetransporteert, ghecedeert ende opghedraeghen, zoo zij transporteren, cederen ende opdraeghen inde handen van **Jan van de Zande doude, Jacob van Damme ende Jan Huughe** als bedeeders vanden aelmoessen inden disch van Onse Vrouwen kercke binnen de voorseyde stede ende en proffytte vanden zelven deser

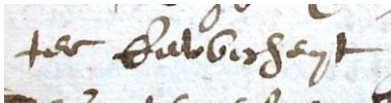
Eerst drye vierendeel en half gerslants inden **Wipperhouck**, streckende oost ende west, toostende tlandt van **Jan Huughe**, de noortzyde **Jan de Mey**

Item noch een half ghemet gherslants inden voorseyde houck, streckende zuudt ende noort, tzuutzyde jeghens thelft van **Jaecques Proventier**, tnoorthende de beek, de westzyde jonckheer **Jan Ghys** d'oostzyde tlant van **Jan de Schotter**

Item een half ghemet ende een half vierendeel elstlandt ligghende inden **Hellehouck** beoosten **den Rudder int tManenschyn**, streckende zuut ende noort, tnoorsende met twaeterloop – tzuutende **Frans Beuten** ende **Jan Roens** – de westzyde Claes De Vos, causa uxoris, de oostzyde **Jan Mostaert** ende **Pieter Quaghebeur filius Claes**, belast de voorschreven party van elsten met **een hofmanschap** van xij ghemeten dat jaerlix ghelt ten proffytte van den heere drye pont x schele parisis, zonder meer dannoff tadvenant van tvoorschreven elst bedraeght alle jaer iiij schele parisis

omme de welcke donatie de voornoemde beleeders ofte haer naercommers int tzelve officie werden ghehouden te doen celebreren ter lavenesse ende ghedanckenesse vande ziele van **Pieter Denys** zaligher

een zalighe tijde solemnelick met tgroot clockslaen op Ste. Pieters ende Ste. Pauwels dach, beghinnende den xxix in wedemaendt eerstcommende ende bedeele broot voor de aemen voor vier pon parisis binnen de voorseyde kerck ende alzo vort te continueren de tydt van twaelf jaeren dies expiereert zynde zal cesseren den voorseyde dienst nemaere alleene continueren tbedeeln van de broode ten ghelycken daeghe ende de somme vorschreven ter

Aldus ghepasseert ende de voornoemde beleeders ter erfven ghedaen ten proffytte als vooren ter presentie van **Pieter vande Peereboome en Guillaume Rouvroy**, burchmeesters van de stede van Poperynghe

Ende **Nicolaes Babelaere en Andries Makeblyde** schepenen

Op den ijde decmeber 1602

Het Gasthuis in het begin van de 17de eeuw

Uit de gasthuisrekeningen

1602 - Berouwboete

In de gasthuisrekening van 1602 vinden we sporen terug van de 'berouwboete' die ten bate van het gasthuis kwam en in 1536 ingesteld werd. Daar lezen we het volgende:

Ontfaen van Cornelis Pyeren over een berauboete an een styck landts jeghens Eloy Moreel ghecocht – 1 schelling parisis.

Ontfaen van Lauwyck van de Goesteene over de berauboete hebbende van vercopynghe vande plecke van een hommelhofken, hondert pytten, jeghens Jan Wyts. – 1 schelling parisis. Jan Wyts is het gasthuus schuldich een berauboete van coop jeghens Jacques van Renynghe van 2000 pond hommele tot XVII pond parisis 't hondert de coop.

Franchois Vermaerle is het gasthuus schuldich een berauboete van het berauwen jeghens Wullem Devoos van de verkooping van eene rente bedraeghende den coop XXXV ponden grooten Vlaemsch.

Franchois Folcque es als vooren schuldigh een berauboete van het berauwen jeghens Wullem Devoos van de coop van twee duist hommele, bedraghende vijftigh ponden grooten Vlaemsch de gheheel coop.

Verder vinden we in de rekening van 1602 de volgende posten:

Betaelt myn heere den deecken deeser stede over pensyoen van oude tyden hem toegheleyt over zijn vysytatyen (*visitaties*) van zyecken ende anderzyns tot 28 schellingen parisis 't sjaers den tydt van 7 jaeren – 9 pond parisis

En dan:

Betaelt heer Jan Baeteman als cappellaen van gasthuuse over zyn obytten van jaeren sydert de ruwjne (*ruïne*) dye gherecht es aen 20 schellingen parisis 's jaers hyer medebegrepen het jaer ghevallen te baemesse 1602.

En daar schrijft Opdedrinck bij:

Uit de laatste aantekening blijkt dat de jaarwedde aan kapelaan Jan Baeteman geschonken, een tijdstip omvat van 14 jaar. Een andere gasthuisrekening vermeldt ons dat de kloosterkapel verbrand is geweest.

Dit onheil zou in het jaar 1583 geschied zijn. Wij vonden tot nu toe geen oorkonden, die ons over het juiste tijdstip van die brand inlichten. Enkel leren wij, uit zeker belastingrekeningen van de jaren 1594 en 1602, dat er in die tijd op de oude of grote markt, in de Gasthuistraat en in de Casselstraat verbrande woonsteden zich bevonden.

Verder blijkt wel uit verschillende posten in de gasthuisrekeningen van deze jaren dat men de kapel en verschillende gasthuisgebouwen herbouwde. Zoals nog in 1602:

Betaelt Pyeter Quaybeur over het haelen van 7 voeren zaevele (zand) uut den zaevelepyt (zandpyt) tot 12 schellingen elck. – 4 pond 4 schellingen.